MAGYAR

NÉPMŰVÉSZET

KANADÁBAN

I. évfolyam, 1-sö szám, 1983. december

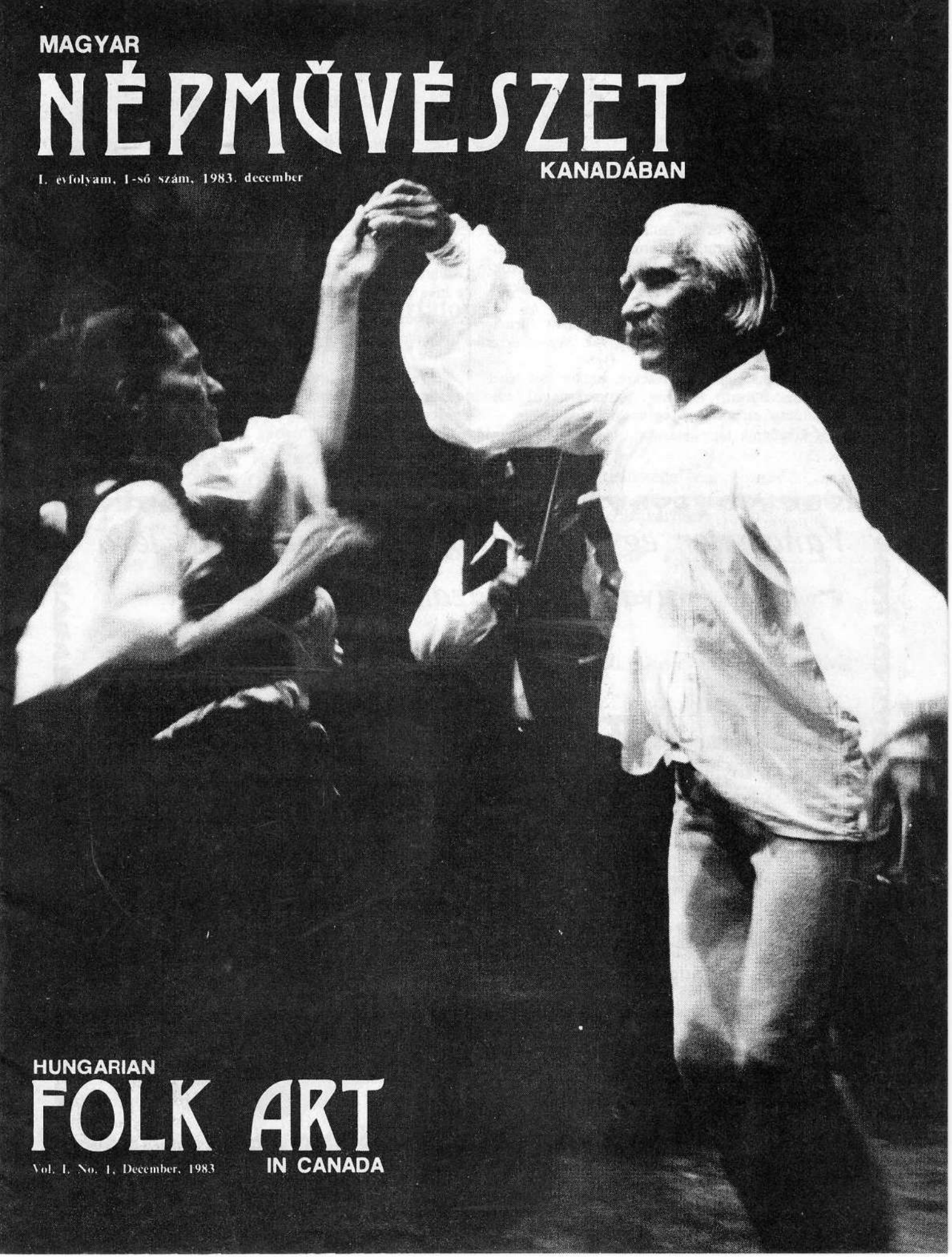

HUNGARIAN

FOLK ART

IN CANADA

Vol. I. No. 1, December, 1983

Magyar kötelesség — erkölcsi felelősség

A *Magyar Népművészet Kanadában* célja, hogy fórumot biztosítson olyan egyéneknek és csoportoknak, akik a magyar népművészet különböző ágainak megőrzésén és fejlesztésén fáradoznak.

Hogy ez valóra válhassék, anyagi támogatás szükséges azoktól az egyénektől és egyesületektől, akik célunkkal egyetértenek és támogatni, elismerni kívánják a népművészeket, akik magukat, idejüket elkötelezték, hogy örökségünket életbentartsák, s ezt erkölcsi kötelességüknek tekintik.

Támogatása előfizetés, hirdetés vagy adomány formájában szükséges ahhoz, hogy a *Magyar Népművészet Kanadában* életben maradjon.

Ugyancsak szükségünk van cikkekre, amikor csak lehet fényképek kíséretében, valamint soronkövetkező események dátumai csoporoktól, egyénektől egyaránt.

Előre is köszönjük támogatásukat.

A Szerkesztő

A Hungarian duty — a moral responsibility

The aim of *Hungarian Folk Art in Canada* is to provide a forum for individuals and groups involved in the retention and development of the many facets of Hungarian Folk Art.

To make this possible, *financial support is required* from those individuals and organizations who consider our aim as well as the support and recognition due to the artists who dedicate so much of themselves and their time to keep alive our heritage as their moral responsibility.

Your support in the form of *subscription, advertising or donation is needed* to keep *Hungarian Folk Art in Canada* alive.

We also need articles, accompanied by pictures whenever possible, as well as dates of up-coming events from groups as well as individuals.

Look forward to hearing from you.

The Editor

Vancouver egyetlen magyar tulajdonban lévő hivatalos Utazási Irodája!

abc INTERNATIONAL TRAVEL

1234 Granville St., Vancouver, B.C. V6Z 1M4

IATA

Joseph Zborovszky

Managing Director

PHONE:

Bus. **(604) 684-5019**

Res. **(604) 733-1661**

MAGYAR
NÉPMŰVÉSZET
KANADÁBAN

I. évfolyam 1-ső szám,
1983. december

A Kanadai Magyar
Folklór Egyesület lapja

Megjelenik negyedévenként

Szerkesztő:
Hamrán Zsuzsa

Szerkesztőség:
10559-56 Avenue,
Edmonton, Alberta, Canada
T6H 0X6

Előfizetési díj egy évre $10.00,
(Külföldre US $-ban)

A válogatás és változtatás jogát fenntartjuk. A beküldött írásokért, fényképekért felelősséget nem vállalunk és azokat nem küldjük vissza. Az aláírással ellátott cikkek nem feltétlenül azonosak a szerkesztőség véleményével.

Kapható a magyar könyvterjesztőknél.

Tartalom

Tarnóy Gyula (1919 november — 1982 május) 4

Látogatás a Hargita Körben 5

Magyar néptánccsoportok felelőssége 6

Néptáncantológia, ezerkilencszázakárhány 8

Válságban a Táncház-mozgalom? 9

A Magyar Állami Népi Együttes észak-amerikai turnéja 9

8th Canadian Hungarian Folk Dance and Choir Festival . 10

Portrait: Zsuzsa Hamrán 11

The Folk Art of Hungary (Review) 12

Prevention of Dance Injuries 14

Alberta Kodály Association 16

12th Annual Conference of the Kodály Institute of Canada 16

CÍMKÉPÜNK: *Hamrán Zsuzsa, Karsai Zsigmond és Kovács Tivadar a Sebő-együttes Banff-ben (Alberta) tartott búcsúelőadásán.* (Hamrán Aurél felvétele)

Hungarian FOLK ART in Canada is initiated primarily as a vehicle of expression and communication of folk art related individuals and groups among the Hungarian communities within Canada. Articles, letters, photographs are welcomed but no responsibility can be assumed for loss or return of these materials. Copyright 1983 by C.H.F.A. All rights reserved. Any reproduction must give credit to the Canadian Hungarian Folklore Association and the writer or source. Editorial office: 10559-56 Avenue, Edmonton, Alberta, Canada T6H 0X6.

We extend our thanks to Alberta Culture for the financial assistance received.

TARNÓY GYULA

1919 november — 1982 május

1982. május 15-én, Tarnóy Gyula hosszú szenvedés után visszaadta lelkét Alkotójának és elrepült a Haza égboltja felé, hogy gyarapítsa a Hadak útjának fényét és találkozzon szülei szellemével.

A II. Világháború egyik sokszorosan kitüntetett csendőrtisztje, sok éven át a St. Catharinesi Magyar Kultúregyesület Szittya táncosainak vezetője, a Folk Arts Council igazgatója, több kanadai olimpiai úszó edzője, cserkésztiszt, az ifjúság fáradságot nem ismerő tanítója — nincs többé. A láng kialudt, de a Hadak Útjának új üstököse fényével hosszú-hosszú évtizedekre bevilágítja és melegíti a magyar, sőt a nem magyar ifjúság lelkét.

A halottasház állandóan tömve volt. A Szittya táncosok ruháinak színes pompája, a buffalói cserkészcsapat teljes létszámban megjelent tagjainak egyenruhái törték meg a gyász egyhangúságát. Főtisztelendő Padányi Károly, wellandi r. kat. lelkész, Nt. Kerekes Márton buffalói ref. lelkész, a bufallói Klauzentenium igazgatóhelyettese imádkoztak a csendőrzászlóval letakart és a rajta nyugvó tiszti lovagkeresztes koporsó felett.

Több mint háromszázan kísérték koporsóját a temetőbe: a Szittya táncosok, a bufalloi cserkészek, a Folk Arts Council teljes vezetősége Péter Harte elnök és Anita Kolbuc program direktor vezetésével, egyesületének tagjai, a közélet képviselői, munkatársai, barátai, bajtársai. Ft. Padányi szentelte be a sírt és a koporsót, Nt. Kerekes imádkozott, majd a család nevében sógora és az Egyesület búcsúzott tőle.

Tarnóy Gyula, a névtelen magyar, de ebben a térségben az egyik leghatásosabban működő magyar távozott el körünkből. A kötelességteljesítésnek nem a példaképe, hanem annak teljessége volt. Már járni is alig tudott, de két héttel halála előtt még vezette táncosai próbáját és a Multikulturálsi Heteket előkészítő sajtó-esten még ott ült velünk. Nem tudom van-e még egy tánccsoport, amelyik évenként, rendszeresen, 40-szer szerepelt. Volt úgy, hogy délután az egyik helyen, este 150 kilométerrel távolabb segítették terjeszteni a magyar népi tánc kultúráját, szépségét. A School Board-tól kapott fizetését teljes egészében a Magyar Egyesületnek adta.

A Folk Arts Council 36 egyesületének igazgatóji egyhangúan elhatározták, hogy a Council 15 éves fennállása óta először tünteti ki, mint egyént, emlékplakettjével Tarnóy Gyulát, a Szittya táncosok vezetőjét, az ifjúság érdekében kifejtett munkásságáért. Az ez évi Nemzetiségi Heteket megnyitó „Királynők bálján" szándékozott azt neki átadni 1982. május 23-án. Ezen a bálon a műsort egyedül a Szittya Táncosok adták. Tarnóy Gyula egy héttel előtte meghalt.

A szolgálat és kötelességtudat nemcsak Tarnóy Gyulának volt sajátossága a családban. Éva asszony, felesége és elválaszthatatlan munkatársa három nappal a temetés után elhozta táncosait a bálra. Itt adta át Éva asszonynak Harte Péter elnök, a Tarnóy Gyula számára készített emlékplakettet.

Talán a legmeghatóbb jelenete volt az estnek, amikor a két magyar asztal gyűrűjében ülő jött Bob Welsh, Ontario helyettes miniszterelnöke, T. Roy Adams polgármester, Gil Parent MP a központi liberális sejt elnöke, a többi képviselővel és a közélet vezetőivel és részvétüket fejezték ki.

Hiszem, mert hinni akarom: a cél, amelyért harcoltál, dolgoztál és éltél, sohasem szűnik meg. Tarnóy Gyula, Isten veled!

Dr. Kemenes-Kettner Béla

Üdvözöljük 1983-ban belépett tagjainkat

Edmontoni Magyar Kultúrkör (440 tag);
Alberta Kodály Association (124 tag).

Díszoklevelet kaptak

A Magyar népművészet ápolásáért és terjesztéséért a Kanadai Magyar Folklór Egyesület Díszoklevéllel jutalmazta Dr. Kövér Jánosnét, a torontói Hargita Kör alapítóját, valamint a drummondvill-i (Quebec) Mackinaw táncegyüttesét és vezető koreográfusukat, Jean Souriel-t.

Ajándékozásra, díjazásra, függesztésre, étkezésre is alkalmas, gazdagon díszített

MAGYAROS DÍSZÍTÉSŰ

importált, de Kanadában kiégetett porcelán-tányérok megrendelhetők közvetlenül a gyártótól:

RADA TIBOR
5639 Travis Cr. N.E. Calgary, Alta. T2K 3W1
Telefon: **(403) 274-5793**

Edmontonban hívja **Hamrán Zsuzsát**
Telefon: **(403) 437-7163**

Látogatáson a Hargita Körben

Amikor a látogató belép a *Hargita Népművészeti Kör* ízlésesen díszített munkatermébe, s a szépség varázsától megilletődötten, gyönyörködve tekint körül, első kicsorduló érzése a szeretet, mindenki iránt, aki itt — távoli, külországi környezetben — magyar népművészeti hagyományaink életbentartásáért fáradozik.

A falakon pompázó szőttesek, kézimunkák valóságos virágoskertet varázsoltak a torontói Magyar Kultúrközpont e második emeleti helyiségébe. A szivárvány színeinek minden árnyalatát látni a falakon, asztalokon, munkapadokon lévő kész és még készülő kézimunkadarabokon.

Vidám beszélgetés folyik a lányok és asszonyok között, s halhan surrognak a szövőszékek. A kis konyhafülkéből pedig kávéillat szűrődik a műterembe.

Dr. Kövér Jánosné, mindenki *Matyi nénije,* a Hargita Kör alapítója fogadja a látogató *Hamrán Aurélt,* a Kanadai Magyar Folklór Egyesület elnökét és *Elek Rozáliát,* ontáriói társigazgatót és mindjárt hellyel kínálja őket. Körülnézünk, miközben Matyi nénit ide is, oda is hívják: mutassa meg, hogyan kell azt a „nehéz" műveletet elvégezni? A helyiség kissé hűvös, még a népművészet szerelmeseinek vidámsága sem képes bemelegíteni.

Minden szerdán és csütörtökön délután 4 és 6 óra között jönnek össze a lányok-asszonyok, de akikben kivirágzott a szorgalom és szövőszéken dolgozik, az a hét másik napján is bejárhat szövögetni.

1977-ben alakult meg a Hargita Kör, s az érdeklődés sokakat vonzott. Azóta a létszám kissé megcsappant. Mi tartja össze az ide járó lányokat, asszonyokat? Íme, Matyi néni vallomása:

„Ősi székely hagyományt ápolunk. A múltból merítünk erőt, de szemünk a jövőbe néz. A Hargita, a székelység üzenetét hozzuk: évezredeken át megmaradt magyarnak a székely, mert megőrizte sajátos nemzeti értékeit — nyelvét, költészetét, balladáit, népmeséit, legendáit, dalait, táncait és nem utolsósorban népművészetét! Miért kicsinyhitű az emigrációs magyarság? Miért nem hisz a magyarság megtartó erejében, az évezredek távlataiba nyúló történelmében, kultúrájában, nyelvében és művészetében? Ezek olyan *megtartó erők,* amelyek büszke öntudattal tölthetnek el minden fiatalt! Aki egyszer ezekből a tiszta forrásokból iszik, az sohasem felejti el, hogy ő egy nagyon régi és nagykultúrájú nemzet családjába született."

A magyar öntudatot az édesanya csöpögteti gyermeke szívébe, amikor megtanítja magyarul. Ezt az öntudatot fejlesztik tovább a szülők, amikor mesélnek gyermeküknek a hazai tájakról, a magyar történelem nagyjairól, hőseiről. Ez az öntudat borul virágba a magyar templomokban, iskolákban, cserkészetben, ifjúsági egyesületekben. Végül, e magyar öntudat kap végső mélységet, kitörölhetetlen meghatározottságot akkor, amikor az ifjú megismeri a magyar népművészetet: dalainkat, zenénket, táncainkat, szőtteseinket, hímzéseinket varrottasainkat.

A Hargita Kör célja is pontosan ilyen, ezért dolgoznak az asszonyok. Valahogy úgy érzik, hogy ez a hivatásuk, ez a rendeltetésük.

„Ezért sodort el bennünket a Sors, a Gondviselés a Székelyföldről először Bukarestbe, aztán Marosvásárhelyre, Budapestre, majd Nyugatra, végül Kanadába, Torontóba, hogy mint a hajdani végvári énekesek vitézi dalaikkal, mi pedig a magyar népművészettel, annak a világon egyedülálló szépségével, gazdagságával ápoljuk e távoli végeken a magyar öntudatot. Erre a munkára, erre a magyar összefogásra hívunk minden magyart, mindenkit, aki úgy érzi, szeretne a magyar-székely népművészet 'tiszta forrásaiból inni, meríteni."

Jó lenne, ha másutt is alakulnának „Hargita Körök", melyek ugyanilyen céllal működnének népművészetünk megőrzésére, továbbadására. Matyi néni arra is hajlandó, hogy Kanada bármely tartományába elutazik, elviszi féltve-őrzött kincseit és bemutatja azokat.

A sarokban szövőszéken csodaszép mintájú szőttes készül. A szövőszékeknek külön történetük van. Matyi néni állította össze azokat pár szál lécből, fagylaltozó pálcikákból, fogvájókból — saját terve alapján.

Szinte hihetetlen, hogy ez a törékeny, 84 éves őszhajú asszony milyen leleményességgel, szeretettel és hihetetlen akarással dolgozik: teljesen önzetlenül, hogy elképzelését valóra váltsa. Sok terve nem vált valóra, úgy érzi nem kap elegendő támogatást. Pedig arra nagy szükség volna, hogy zavartalanul fejlődhessen a Hargita Kör.

Dr. Berzy József, a Krónika szerkesztője tiszteletünkre korábbi kiállításokról készült filmeket vetített, majd Hamrán Aurél a Kanadai Magyar Folklór Egyesület nevében átadta Dr. Kövér Jánosnénak az egyesület Díszoklevelét és további, sikerekben gazdag működést kívánt Matyi néninek és az egész Hargita Körnek, népművészetünk fenntartása és ismertetése érdekében.

Zsigmond András — Hamrán Aurél

Hamrán Aurél, a Kanadai Magyar Folklór Egyesület elnöke átadja az egyesület Díszoklevelét Dr. Kövér Jánosnénak, a magyar népművészet megőrzése és terjesztése érdekében végzett sokévtizedes munkásságának elismeréseként.

Magyar néptánccsoportok felelőssége

A magyar néptánc sajátos kultúrához tartozó művészet, amely felelősséget ró a művészre. Mik ezek a felelősségek és kik felé nyilvánulnak meg? Az egyik, az eredeti, és a művészet magyar mivoltát meghatározó közösség, az őslakó közösség felé; a másik pedig a befogadó ország — mivel itt nem magyar kultúrközegben élő magyar művészről van szó — kultúrközössége felé szól.

Ezeket a gondolatokat figyelembe véve, arról szeretnék beszélni, hogyan viszonyul ezekhez a népi tánc. Nem fogom különválasztani az előadó művészetet, a koreográfiát és a tánctanítást, mert ezek nagyon sokszor csak mesterséges határok: az egészet „egy kalap alatt" tárgyalom.

Először is, mit értünk a tánc alkotó ősközössége alatt? Itt meg kell jegyezni rögtön, hogy nincs úgynevezett magyar néptánc, illetve az csak egy gyűjtőfogalom. Ha példával kellene éljek, akkor elmondhatnám, hogy Torontóban nemrégen alakult egy úgynevezett Folk Ballet Theatre, ahova meghívtak tanítani. Azt kérték, hogy magyar táncot tanítsak — a csárdást. Tudni kell, hogy az nem *a csárdás*, hanem annak „millió" változata van. Van amelyik jóformán faluról-falura változik. Ezt én akkor láttam legjobban, amikor múlt télen, karácsony-tájban Kalotaszegen voltunk vendégségben egy táncmulatságon, ha jól emlékszem Vistán. Velünk jött egy bácsi, aki egy közeli mezőségi falu lakosa volt, tőzsgyökeres magyar ember. Azért jött velünk, mert a fiát kereste, akiről azt hitte, hogy itt van a mulatságon, majd nyakon csípi és hazaviszi. A fiát nem találta, de mivel jó kedéllyel ment a táncmulatság, beállt a táncba és egy városi, kolozsvári lánnyal — aki több táncdialektust ismert — az ő faluja táncát táncolta a sarokban, míg a kalotaszegiek a kalotaszegi csárdást táncolták. A nénik, akik körülülték a kultúrterem tánchelyiségét, megjegyezték a feleségemnek, „vigyázzon csak, nézze meg azt a bácsit, mert az nem magyar, az román".

Szóval ennyire lokál patriota dolog ez a népi tánc, ennyire elkülönülnek helybeli megnyilvánulásaink. Tehát a felelősségnek egy része az, hogy a magyar néptáncnak a mikro-közösségi mivoltát is tükrözze, és hogyha csak lehet, alkalmat adjon ennek a bemutatására is. Mondanom sem kell, hogy ennek a felelősségnek az egyik fontos követelme a régi sémák tisztántartása, a dialektus tisztán táncolása. Ez néha borzasztóan kínos és nehéz pedagógiai munka, szinte lehetetlen, mert annyira nehéz ezeket a dialektusokat hűen visszaadni, vagy sok munkával jár.

Ezen felül vannak egyetemes magyar népi tánc vonások is, amire vigyázni kell, mondjuk a legfontosabb ebben a rögtönzés. Itt egy kis mellékutat szeretnék tenni és elmesélni, hogy a magyar népi tánc szinte egyetemes különálló, nagyszerű értéke az, hogy a táncosok általában a tánc alatt rögtönöznek. Erről sokan írtak már Csokonaitól kezdve, rengetegen éltették, méltányolták, és ez tényleg egy egyedi állapot. Ez abból adódik, hogy Magyarországra, illetve a Kárpát-medencébe sosem hatolt be a késői reneszánsz strukturizált tánctipusa, a négyesek, aminek talán itt a legismerősebb formája a square dance, ami egész Nyugat Európában és Észak-Amerikában divat és uralkodik.

Viszont nem maradt meg — legalábbis kevés kivétellel maradt meg — Magyarországon az a régi-régi balkáni lánctánc-fajta is, ami nem tűri meg a rögtönzést, mert nyilvánvaló, ha szorosan összefogódzva egy kör vagy lánc táncol, ott legfeljebb az első embernek van egy kis alkalma a rögtönzésre: nem léphet ballábbal az az ember, akinek a szomszédja jobb lábbal lép, nem rúghat az az ember, akinek a szomszédja nem rúg. Tehát a magyar népi tánc egy sajátos, rögtönző stádiumban maradt meg és ez egyetemesen egyik meghatározója, annak ellenére, hogy a helybeli stílusok mások és mások.

Namost, továbbra is a felelősségről beszélve, mi a művész, illetve a betanított mű felelőssége az ősközösséggel szemben, és ehhez hozzájárul természetesen a tánchoz kapcsolódó néprajzi formák szem előtt tartása, például a zene, az ének, a viselet, az esetleges szokások. Egy teljesen másfajta felelősség — ami most már szinte politikai határokat feszeget — az, hogy az itteni, kinti magyar néptáncművésznek vagy néptáncosnak megvan a lehetősége arra is, hogy például az erdélyi ősközösségek kulturális életben-maradását szorgalmazza avval, hogy bemutatja külföldi közönségek előtt, hogy Erdélyben — ami ma Románia egy része — óriási magyar kincs van! Ezt is lehet, ezzel a lehetőséggel is lehet és kell is élni! Mondjuk: ennyit arról, hogy mi a felelősség az ősközösség felé, és mi a felelősség a kinti nem-magyar és magyar közösségek felé.

Most, attól függetlenül, hogy magyar vagy nem-magyar, azt mondhatnánk, hogy ezek a közösségek idegenek a tánchoz. S ezt azért tehetnénk, mert itt nincs meg az az ősközösség, ami gyökerestől áttelepült ide, tehát nincs meg egy olyan kulturális gócpont, ami továbbítaná a magyar néptáncot. Az van, hogy János bácsi Szatmárból jött, az Dunántúlról, amaz Erdélyből, és mindegyiknek idegen lesz az előadott tájhű néptánc, kivéve talán annak az egy embernek, aki pont onnan való. Tehát arról beszélhetünk, hogy nagyjából a magyar és az angol közösségek is idegennek találják a táji jellegű néptáncokat.

Most még egy felelősség van itt, ezek felé a közösségek felé, hogy ezek egy leegyszerűsített képet kívánnak. Egy olyan képpel volnának a legboldogabbak, ami egy szimbólikus magyar táncot mutatna meg. S akkor azt mondhatnák, hogy „igen, láttam egy magyar táncot". Nem kellene azon szőrözni, hogy milyen, ide- vagy odavalósi, lényegében magyar vagy nem magyar, ez volt *a magyar tánc*. Tulajdonképpen ez volt annakidején Magyarországon a hatalma és vonzása a magyar nép felé is annak a műmagyar, operett-magyaros divatnak, mert végre az egy olyan tánc volt, amire azt mondhatták, hogy az magyar! Nem tiszavidéki, nem szatmári — *magyar*. Szinte ez is egy kötelesség, hogy ezt az igényt, ezt az egyszerűsítési, leegyszerűsítésre való vágyódást is kielégítse a magyar néptáncművészet a színpadon.

Aztán, persze, még van más felelősség is, mert nemcsak közönségekből áll a népi tánc, hanem előadókból is, és

hogyha előadók vannak, akkor táncosokat is kell nevelni, és ezek felé is van felelősségünk. Nem-magyar születésű táncosok felé, talán az is elég felelősség, hogy egy szimbólikus magyar táncot megtanuljanak. A magyarok felé már az volna igazán szép, hogyha egy olyan néptánc-fajtát tanítanának, amivel kapcsolódni tudnának az eredeti néptánckincshez. Erre példa az, hogyha erdélyi néptáncokat tanítunk, azokat ne „műtáncosítsuk" át, mert ott a gyönyörű lehetőség, hogy a nyugati, kanadai táncos valamikor hazakerül, meglátogatja Erdélyt és akkor azt tudja mondani magának, hogy igen, *ez az a tánc,* amit én tanultam és egy pillnat alatt bele tud illeszkedni abba az ősközösségbe. Ez volna a maximális, amit el lehet érni.

Például, figyeljünk meg két, ellentétes pólusú táncot. Az egyik egy szvitből kivett, városi cigányzenekar muzsikájára járt hagyományos városi csárdás, a kaszinó-csárdás. A másik, élő zenével kísért — ami olyan fontos, mint a tánc maga — eredeti észak-mezőségi hangszeres tánczene, tehát az ottani bandák mintájára, és hagyományos előadásmódjával hagyományos zenekari beosztásban, eredeti hangszerekkel előadott csárdás. Az első természetesen operett vagy nemzeti magyar viseletben, tehát nem népvisletben, a második a Vajdakamarás-környékbeli falvak eredeti viseletére mintázott népviseletben kerül bemutatásra. Az első tánc teljesen koreografált, ahol a koreográfusnak kezdettől a végig megvolt a munkája, hogy mit állítson be; városi csárdás lépésekre épített, erősen színpadiasított tánc, legföljebb az, ami megmaradt benne a motívumkincsen kívül, hogy követi a hagyományos csalogatós csárdás gondolatmenetét. A mezőségi egyáltalán nem koreografált, teljesen rögtönzött, helybeli dialektusoknak megfelelő tánc. A nagy kérdés most az, hogyan róttam le én, mint művész, tegyük fel, a felelősségemet mindegyikben? Az elsőben a fontos az volt, hogy lehetővé tettem a táncosok részére, de a közönségnek is, hogy a tánc egyszerű és színpadias formáján keresztül kapcsolatba lépjenek a jelképes magyar tánccal, és hogy úgy mondjam, egy nemzeti táncot láthassanak, illetve eltáncoljanak. És azért magyar lényegeket tartalmaz ez a tánc is. Szeretném hangsúlyozni, hogy ez a tánc maga talán nem lenne elég arra, hogy bemutassa a magyar néptánc szélesebb skáláját, vagy félrevezető lehetne, de, amint mondtam, ez egy szvitnek egy részlete volt, amit kontrasztként lehetett használni a vidéki táncstílusok között. A másodikban pedig a felelősségemet úgy róttam le, hogy lehetővé tettem azt, hogy elsősorban a magyar közönség megismerkedjen egy nem teljesen közismert, de roppant izgalmas erdélyi táncdialektussal. S ebben a táncban az a fontos, hogy a résztvevők, tehát a zenészek és táncosok már észrevehetik — még nem érték el —, de kezdhetnék észrevenni azt a szintet, ahol több gyakorlattal, több dinamikával, erővel és több odaadással már beléphetnének egy ősközösségbe és velük együtt táncolhatnának, zenélhetnének. Ez óriási, ez a maximum, amit el lehet érni egy külföldi, nem magyar, mármint nem tömör magyar közösség táncosaival.

Összefoglalóul csak annyit: a magyar néptáncban nagyon-nagyon széles skálával, nagyon sokszínűen lehet bemutatni és leróni a művész felelősségét. Alkalmanként más és más a megoldás. A példákban a magyar néptánc színpadi megnyilvánulásának két véglete volt. A szivárvány többi színét képzeljük hozzá. . .

Dreisziger Kálmán
a Kanadai Magyar Folklór Egyesület
ontariói csoportjának társigazgatója

A gyakorlati bemutatóval színesített előadás 1983. május 13-án hangzott el az Amerikai Magyar Tanárok Egyesületének VIII. Konferenciáján, a Torontói Egyetemen. A magyarnyelvű előadás címe: „Magyar művészek, nem magyar kultúrközegben — Négy magyar művész hozzászólása.

A Vadrózsa táncosok

hagyományőrző tényekedésük során több tájegység táncát őrzik. A Kanadai Magyar Folklór Egyesület tagjaként, annak támogatását élvezve, a nyugat-kanadai magyar tánccsoportok között az egyik leggazdagabb repertoárral rendelkező, élenjáró együttes.

Most az ugyancsak Calgary-i Bartók Tánccsoporttal közösen készülnek — Hamrán Zsuzsa oktatásával — a február 18-i M.H.B.K. Bál műsorára.

A közös szereplés jó példa a tánccsoportok eredményes együttműködésének. Gratulálunk!

Képünkön: a Vadrózsa Tánccsoport kalotaszegi táncot ad elő, új, hiteles viseletben.

Néptáncantológia, ezerkilencszázakárhány

Sötét nézőtér, gong, bemondó, utóbbin öltöny, nyakkendő. Kicsit tájékozatlan, kicsit beszédhibás, de nagyon hercig és nagyon neves, egyenest a tévéből jött! Valahogy végre megtudja a közönség, amit úgyis sejtett, hogy mit fog látni.

Függöny szét, rendezői balon zenekar. Megszólal, de minek, úgyse hallja senki, annál inkább a műszakost, aki a zeneszobában hangosít. A táncosok — „heje-huja-hopp!" — egészen eredeti és eddig ritkán hallott táncszókkal be.

A színpadról csak úgy dől az autencititás. Látszik az együttesen, milyen aprólékos pontossággal, gondossággal gyűjtötte föl egy másik együttes koreográfiáját. A tánc mindenképp valahonnan a Maros-mentéről való, az új divathullám szerint. A lánykák kedvesek, bájosak, a fiúk úgyszintén; ennek jegyében telik (vagy inkább vánszorog?) a táncidő. A befejezés fergeteges, a táncosok csapzottak, de még mindig bájosak. Meghajlás, saját tábor örömmámorban úszva — valamiféle „ezek a mieink, itt a nagyok között" büszke tudatával — tapsorkánt produkál. Ellentábor passzív ellenállásba visszavonulva tüntetően hallgat.

Váltás. Verbunk zene. Rá derék magyar fiúk (legalább köldökig érő bajusszal) kőkemény verbunkot járnak. Kő kövön nem marad, csak a Verbunk, az a jó magyar, az az igazi marad el valahol félúton. A mokány táncos legényeknek sikerült a tánc végére egészen a deszkák alá döngölni. Többet talán elő sem jön, úgy megijedt — szegény. S íme, a következő csapat már e deszka alatt puhított férfitánccal rukkol elő. Olyan puha, kecses, plasztikus minden, hogy Néző kezd gyanakodni . . . Már a mozgalomban is felütötte a fejét . . .

Meditálást feloldandó, lelkes lánycsoport karikázik a színre. Néző megkönnyebbül: végre egy újabb körforma a sok kör után! Azért mégis vannak még eredeti ötletek! A lányok frissek, üdék, csupa kék és zöld (szemhéj); kövérek, soványak, alacsonyak, magasak — mindenképpen nagyon egyformák —, s csak karikáznak, karikáznak, amíg a szem ellát, s míg a világ világ. A nézőt elönti valami boldog nyugalom: mégiscsak szép az élet (legalább ez legyen ilyen hiánycikkes világban . . .)! Függöny legördül a karikázó lányokra — szünet.

A büfében izgatott tolongás, mindenki mindenkit ismer(ni vél), akit nem, most azt is. A büszke mozgalmi tudat, az együvé tartozás emelkedett érzése süt a szemekből. Minden arc világmegváltó aszkézist tükröz; a „mi, néptáncosok tartsunk össze!" jelmondat kimondatlanul is ott lebeg a levegőben a fejek fölött (Damoklesz kardját azonban senki nem veszi észre, igaz, az csak a mozgalom fölött lóg). Mindenki érzi, milyen fontos, elismert művészet művelője, s a szemekből sugárzik: „éljen a népi tánc, éljen a mi nagy, lelkes, országos táborunk!" — Koreográfus generációk egymás mellett nemcsak a színpadon, itt is. A fiatalabbja ül, ők ugyanis még nem kapnak tiszteletjegyet (majd húsz év múlva); a szünetben pihenik ki az előadás alatti ácsorgás fáradalmait. Kedélyes vállveregetések, idilli mosoly-rengeteg.

Gong. Szünet vége. Bemondó a függönynél, közönség fele még a büfépult előtt — felesekkel. Előbbi meghajol, torkot köszörül, majd néhány tárgyi tévedéssel fűszerezett bevezető után jobbra távozik. Nézőtéren feszengés, halk izgatott moraj: a Nagy Együttes következik.

Rendezői balon minimum hat, de legalább három majdnem eredeti prímás a húrok közé csap, és jönnek Ők, a több éve divatot diktálók. Jönnek, csak jönnek, várakozáson felül sokan, erre még a jól értesültek se számítottak. A rutin és az öntudat csak úgy árad lefelé a színpadról, a tánc ereje kevésbé. A nézőtér a nosztalgikus hangulat és a drukkersereg erős hatása alatt (a régi szép időket is beleértve) hatalmas, több perces zúgó vastapssal ad munkát a függönyhúzogatónak.

Aranysarkantyúsok, aranygyöngyösök robbannak be a színpadra. Prezentálják az uralkodó divatot, székelyes ruhában, székelyes táncot járva. Kicsit sokan vannak a nemzeti vagyon aranyfedezetéhez képest, de hát a tehetségeknek teret kell adni.

A néző orrát ételszag csapja meg: gyermekcsoport lakodalmasa. Kicsi pufók vőlegény, vékony magas menyasszony, spontán szervezettség, gyermeki naivság árad mindenfelé, az utánpótlás lelkiismerte érződik a kipiruló gyerekarcokon (melyek később elfáradnak a rivaldafénytől). A befejezést boldog szülők megelégedett tapsa követi.

Utolsó szám: hagyományőrzők 7—70 évesig. Valahogy behozzák magukkal a „Duendét" is (ami eddig még senkinek sem sikerült), s végig bent is tartják. A közönség megérzi és ünnepli, majd a hagyományokhoz híven a befejezés után még legalább húsz percig tombol, a színházszemélyzet legnagyobb bánatára.

Mindenki emelkedett hangulatban távozik valamelyik közeli söröző̈be, megbeszélni, hogy tavaly hogyan beszélték meg a tavalyelőtti megbeszélést (de hol van már a tavalyi sör . . .?)

Szerző szeretne figyelmeztetni: nem veszik észre, hogy tavaly ilyenkor, ugyanitt, ugyanúgy . . .? Ám Szerző csöndben marad, hisz a víziókban nem szokás átszólni.

És mindezek ellenére Nietzschével együtt bizonyos abban, hogy „csak olyan istenekben hinne, akik táncolni tudnak . . ."

Sztanó Hedvig
Táncművészet

Hivatalos magyar nyelviskola

A *Kanadai Magyar Folklór Egyesület* kezdeményezésére — féléves kezdeményező munka után — Magyar Nyelvbizottság alakult Edmontonban. A Bizottság, a Katolikus Magyar Egyesület útján kérvényt nyújtott be az Albertai Oktatási Osztályhoz, hogy a Szt. Imre Magyar Iskolát hivatalosan magán nyelviskolává nyilvánítsa.

Az iskola új jogi helyzete lehetővé teszi, hogy a jelenlegi tanmenet mellett a Hungarian 15, 25 és 35 tanfolyamokért középiskolai (Senior High School) „credit"-et adhasson.

Válságban a Táncház-mozgalom?

Budapesten csak hat állandó Táncház működik (Fővárosi Művelődési Ház, Kassák klub, Guttenberg Művelődési Ház, Belvárosi Ifjúsági Ház, MOM Művelődési Központ, Józsefvárosi klub), de aggasztóbb a helyzet vidéken, ahol neves folk-központok taglétszáma jelentősen csökkent vagy megszűnt. Például a miskolci, ahol egy évtizede mintegy 200 résztvevő volt, ma szinte teljesen leállt. De veszítettek népszerűségükből Győr, Gyula, Nyíregyháza, Szeged és Veszprém táncházai is.

Az igények ellenére egyre kevesebb állandó táncházban van műsor, filmvetítés, hangszer- vagy táncbemutató előadás, néhol már az énektanítást is mellőzik. Gyorsított a táncoktatás is, a nehéz lépések, ritmusok futtában történő bemutatása kedvét szegi az először érdeklődőnek.

Úgy tűnik, a táncházak kezdik elveszíteni a „valódi közösség" illúzióját, az egykori faluközösségek vidámságát, felszabadító közös örömérzetét.

Mi a helyzet Széken?

Sajnálatos módon ma már Széken is halódik az ősi, archaikus táncház. Nem tartják már be a táncrendet, nem éneklik csodálatosan szép népdalaikat (a keserveseket), helyettük — a felfedező turisták „áldásos" működésének eredményeképpen — a Magyarországról importált giccses, kommersz magyar nóták ritmusára járják a széki csárdást, a hétlépést és a porkát. Már „csak ezeket ismerik" saját ősi táncrendjükből: a „lassú", a „sűrű", a „ritka" tempó és a „négyes" elvétve megy, kevesen tudják a székiek közül is.

Nincs elegendő zenész

Megoldatlan a tánzház-zenekarok utánpótlása. Több régi együttes átalakult, vagy feloszlott. Vannak olyan zenekarok is, akik profi rock-zenekarokat utánozva „rockosítják", „blúzosítják" a régi típusú erdélyi népdalokat, pedig tanulhatnának Bartók és Kodály figyelmeztetéséből: az ázsiai eredetű magyar népzene teljesen önálló, autentikus zenei világ, nem tűr el semmilyen idegen zenei hatást, erőszakos áthangszerelést".

Az üzleti szellem terjedése

A hazai sajtó foglalkozott az 1982. április 26-i, az új Budapest Sportcsarnokban rendezett Első Magyarországi Tánchéztalálkozóval, melyen több mint tízezren vettek részt. Ezen is a folk-show jelleg uralkodott, s a tízórás programból csupán másfél óra maradt a táncra! Nem véletlen, hogy a régi táncházasok hangos nemtetszésüket nyilvánították.

Társadalmi, állami támogatás hiányában, a sajtó, a rádió és a televízió „hallgató" passzívitásával a táncházmozgalom lassan a homályba merülhet. Pedig köztudott: amiről nem hallunk, nem olvasunk, nem látjuk, olyan, mintha nem is lenne!

A jó példa hiánya

A néptánccsoportok többsége nem rendez táncházakat, pedig éppen a helyi együttesek lehetnének a mozgalom alapja: a néptánc esztétikai és szórakoztató jellege, a felszabadító tánctanulás mellett kultúrált időtöltést biztosíthatnának úgy a csoportok tagjainak, mint az érdeklődő látogatóknak egyaránt.

A megoldás titka a kezdeti őszinte akarású, tiszta lelkesedésre, a néptánc érdek nélküli, önzetlen népszerűsítésére van szükség ahhoz, hogy a válság-tünetek megszűnjenek.

Szerencsére vagyunk néhányan Kanadában, akik, például a Széki táncrendet megtanultuk Tímár Sándor betanításában, s így azt megőrizhetjük, továbbadhatjuk tagcsoportjainknak.

Hamrán Zsuzsa

A Magyar Állami Népi Együttes észak-amerikai turnéja

November 21-én elbúcsúzott a budapesti közönségtől a *Magyar Állami Népi Együttes* észak-amerikai turnéjukat megelőzően a Budapest Sportcsarnokban tartották meg *Lakodalmas* címmel műsoruk főpróbáját.

A 100 tagú társulat januárban utazik háromhónapos amerikai és kanadai vendégszereplésre. A Columbia Artists szervezésében 75 városban mintegy 90 előadáson mutatják be összeállításukat.

A társulat 21 esztendő után látogat ismét Észak-Amerikába. A premierre január 16-án New Yorkban kerül sor. Április közepéig fellépnek a többi között Washingtonban, Chicagoban, Torontóban, Ottawában, és két előadást tartanak az olimpia városában, Los Angelesben.

A jegyek árusítását már megkezdték, és az előadások iránt — mint hírlik — nagy az érdeklődés. Az előadások idején jelenik meg az amerikai hanglemezpiacon az a Hungaroton-nagylemez, amelynek anyagát az elmúlt hónapokban vették fel Budapesten.

A tánckar, a nagy és a kis zenekar, valamint a kórus tisztes csomaggal „utazik": repülőgép szállítja a tengerentúlra a két kamiont kitevő ruhákat, zenekari felszerelést, a különböző kellékeket.

(S.e.)

A Magyar Állami Népi Együttes 1984. évi kanadai programja:

1984. március 29 — Kitchener, Ontario
1984. március 30 — Ottawa, Ontario
1984. március 31 — Toronto, Ontario
1984. április 2 — Hamilton, Ontario

Kérjük, figyelje a helyi sajtó közleményeit, az előadások pontos helyét és idejét illetően.

8th Canadian-Hungarian Folk Dance and Choir Festival

Bartók Dancers, Niagara Falls

Budapest Dancers, Thunder Bay

Csárdás Dancers, Brantford

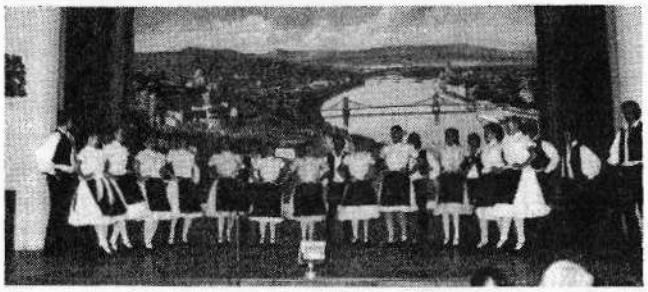

Hungarian Dancers of Windsor

Choir from St. Catharines

This year's festival was successful beyond our wildest expectations. Here is a bit of statistics to show why:

— They were 28 participating groups.
— They came from 19 clubs or organizations.
— The choir festival was a new addition.
— There was about 5 1/2 hours worth of solid program.
— 45 dance numbers and 9 choral numbers made up the total program.
— Well over 400 performers participated.
— The Festival set a new attendance record, people were being turned away at the door.
— Four brand new groups appeared. (New to the Festival, that is: Kingston, the Folk Ballet Theatre of Toronto, Niagara Falls and Thunder Bay.)
— 31 of the 45 dances were choreographies from this side of the Atlantic.
— Virtually every group performed its dances in appropriate regional costumes.
— Of the 25 dance groups 12 were children's or junior groups.
— A Hungarian community folk dance group worth its salt can appear with a minimum of eight couples. It's worth mentioning them by name:

Csárdás Dancers, Brantford (11 couples)
Kossuth Dancers, Kitchener (8 couples)
Bartók Dancers, Niagara Falls (12 couples)
Szittya Dancers, St. Catharines (10 couples)
Kodály Ensemble Juniors (9 couples)
Kodály Ensemble Seniors (9 couples)
Hunor Dancers, Welland (9 couples)
Windsor Hungarian Dancers
  Children's Group (10 couples)
  Senior Group (10 couples)

Happily, the quantitative strength documented in these statistics was more than matched by qualitative improvement. The traditionally strong ensembles (Kodály Seniors, St. Catharines, London) were joined by a whole host of new contenders like Windsor, Niagara Falls, Brantford, Kitchener and Welland. And by the biggest suprise of the Festival, the excellent Budapest Dancers from Thunder Bay in Northwestern Ontario.

The Festival was also the regional Pontozó for the 1984 summit festival, and a spectacular showcase for the Hungarian community folk dance movement in Ontario.

Kalman Dreisziger
Co-Director of the Canadian Hungarian
Folklore Association of Ontario

PORTRAIT

To dance is to live . . . to live is to dance. And for *Zsuzsa Hamrán*, Hungarian folk dance is very much a part of life. From the age of 17 when she joined the *Bihari Folk Dance Group* of *Mike* and *Ida Drabik* in Toronto, the spirit of the dance has been with her. She later went on to spend 12 years as a soloist-instructor with the well known *Kodály Ensemble*, when in 1962 it added a dance group to its already established orchestra and choir.

The Kodály Ensemble performed at Expo '67 in Montreal, and at folk festivals throughout Canada and the United States, giving the group not only tremendous public exposure, but also bringing them into direct contact with internationally known and respected instructors. Among them were *Andor Czompó*, a lecturer at New York State University, specializing in Hungarian folk dance; *Károly Falvay*, who travelled from Hungary to conduct folk dance workshops in North America; and *Sándor Timár*, who is presently artistic director of the Hungarian State Folk Ensemble.

At its peak, the Kodály Ensemble numbered over 150 performers, all amateur, including between 25 and 30 dancers, and Zsuzsa remembers those years there both with fondness and pride. But there was something missing—an artistic goal; a striving for perfection—that was not to be found merely by performing to an audience.

The first *Canadian Hungarian Folk Dance Festival*, held in Toronto in 1976, provided just such a dimension. A tremedous success, it exceeded the hopes of even the most optimistic organizers, and began an annual rendezvous of the numerous organized Hungarian dance groups across the country. That first one-day celebration of Hungarian folk dance brought together 13 groups, and over 250 dancers, young and old.

The sharing, the comraderie, and the healthy, spirited "competition" proved invaluable to everyone involved, but also showed up the wide disparity in the talent and artistic quality of the various dance groups.

"Hungarian folk dancing is not just dancing to Hungarian music," explains Zsuzsa. "There are certain elements of the dance that have to be realized and adhered to." Folk dance is, after all, an expression of a peoples culture, and cannot be isolated merely by the performance of programmed steps to music. It must be accompanied by an inner feeling that finds its expression in the dance.

This realization led to the setting down of one criterion, that groups attending the festival must have been dancing together on a regular basis.

Since her family's arrival in Edmonton three years ago, Zsuzsa has by necessity broadened the scope of her activities, which now include the co-ordination of Hungarian folk dance and folk art related groups and individuals throughout Canada. A liaison person for the member groups of the Canadian Hungarian Folklore Association, based in Edmonton, she provides advice on dance and costuming. An associate member of the Alberta Dance Educators Association, she is also a guest instructor of the Vadrózsa group in Calgary, not to mention a qualified instructor in the Barbie Allen Dancercise Program.

Zsuzsa is to be credited for her part to help in organizing the 100th anniversary of Kodály's birth, for which she hosted the production of two one-hour programs for a local television station. The program consisted of a variety of musical performances honoring the composer in the first hour; and featured a panel discussion on music education in the second. This panel included representatives from the Alberta department of education; the Edmonton public and separate school boards; Alberta College; and the Universities of Alberta and Calgary.

A dynamic and spirited lady, Zsuzsa is kept busy with a full-time career and a growing family besides. Her broad knowledge and expertise in the area of Hungarian culture and the art of Hungarian folk dance has proven an invaluable asset to the Canadian-Hungarian community, and should continue to elevate the quality of Hungarian folk dance in Canada.

Barbara Chan

Barbara Chan is a free lance journalist and a true admirer of Hungarian folk dancing.

HONORARY AWARD

The Canadian Hungarian Folklore Association was pleased to present an Honorary Award to the French-Canadian *Mackinaw Ensamble* of Drummondville (Québec) and its choreographer *Jean Sauriol* for their outstanding commitment and contribution to Hungarian folk art.

The Mackinaw Ensemble has participated in numerous Hungarian Folk Dance Festivals (first in 1976) and their repertoire of Hungarian folk dances deserves our admiration.

The Folk Arts of Hungary

(Review)

Walter W. Kolar and Ágnes H. Várdy, eds., *The Folk Arts of Hungary* (Pittsburgh: Tamburitza Press, 1981).

The Folk Arts of Hungary is a collection of papers originally delivered to the Pittsburgh Symposium on Hungarian Folk Art in April 1980. The Symposium was sponsored by the Duquesne University Tamburitzans Institute of Folk Arts (DUTIFA), and featured scholars from both Hungary and North America.

Ten papers are included in the collection. Although the papers are haphazardly arranged in the book, the careful reader can discern four thematic areas: folklore and folk literature; anthropology; Hungarian (folk) music and dance; and, bibliography and research. The papers are uneven in quality; some are better written and / or edited than others. The volume must be taken seriously by those of us who are interested in the broader field of Hungarian Studies, especially since it is not often that such materials are available in English. What follows is a brief survey of the papers according to the above thematic areas.

FOLKLORE

Though poorly edited, the first three papers in *The Folk Arts of Hungary* cover three different aspects of the folklorists' concerns. Tekla Dömötör surveys "Hungarian Folk Customs," concentrating on "certain festive customs," such are wassailing and log-pulling. She explains that unlike the rest of Central European customs, Hungary's uniqueness lies in her "life-cycle" celebrations and not in her "calendar customs." Calendar customs would include those customs which are associated with religious holidays, though not exclusively with the church. Though not always presented with clarity, she describes some festive occasions more throughly than others and is careful to point out the non-Christian origins of celebrations such as St. Lucy's Day (December 13), St. George's Day (April 24), and Easter and Christmas. Though the facts are interesting, there is no overall theme in the paper, and the reader is caught in what appears to be a list of life-cycle celebrations — everything from grave-posts to initiation practices (the whipping of young boys). It becomes difficult for the reader to process otherwise valuable information, including translated songs and rhymes.

Linda Dégh's knowledge of the Hungarian village, through work in the field, is revealed in "The Magic World of Hungarian Storytellers." Dégh begins her paper by introducing the reader to the popular storyteller, Mrs. Susan Palkó, who lends the structure of the ancient magic tales to the modern urban experience. Though Dégh does not always explain what certain terms mean, she talks about the magic tale in conjunction with the larger genre called *Märchen*. She analyses the magic tale in terms of a repeated metaphor: its hero wanders between two worlds — the village and the city, the world of hopelessness and the world of hope.

Dégh identifies tale types in order that the reader may see common structural traits and she points to hierarchical and patriarchical social norms which regulate the action. She concludes that the overall structure of the magic tale is determinded by "tale-justice," a system in which "rich and poor, peasant and master are fundamental opponents." Dégh concludes by hypothesizing that "dime novels, cartoons" and television have replaced the magic tale in the modern world.

Unlike Dégh, Ildikó Kriza Horváth's method is historical, and to a lesser extent, archetypal. Poorly edited and awkwardly titled, "Historical Strata of Hungarian Folk Art," the paper describes different national and historical influences from the mediaeval period to the modern. Kriza Horváth occasionally documents her presentation and costume design. She explains, for example, that fifteenth century Hungary could not avoid the influence of the Italian Renaissance, if only because so many Italian craftsmen had settled in Hungary to work. Much of the paper simply describes traditional village costume, but is, for the uninitiated, hard to follow without simulteneous illustrations and photographs of such items as different headdresses (*párta*) or coats (*szűr* and *suba*). (Actually, there are a few illustrations, but they are printed at the end of the article, without captions). Kriza Horváth's study is an example of what Béla Maday later describes as *néprajz*, or Hungarian ethnography, a largely descriptive discipline.

ANTHROPOLOGY

The papers on anthropology are the best written and most theoretical in the collection. Marida Hollós and Michael Szán have both been involved in extensive anthropological research in different villages in Hungary. They both rely on their knowledge of Hungary's political and economic life to make certain conclusions about trends in the social values that correspond to the succesful building of a collective farm (Hollós), and the relationship between community and family life (Szán). They use similar methods of inquiry, and both are critical of existing village institutions. In his essay, "Social Transformation of Hungarian Rural Society," Szán is practicularly sensitive to village relationships after what he calls "the peasant renaissance" of 1956 to 1959. He claims that this "renaissance" was set off by the Hungarian Revolution of 1956, and marked by a decrease in taxes and a relaxation of certain laws governing the cooperatives. The sub-theme of women in folk life emerges late in his paper. He correlates what he calls an increase in the woman's household power with the "peasantness" of the "rural" family. Though a potentially interesting idea, once again we find certain terms not clarified — it is difficult to know exactly what this peasantness refers to — and errors which could have been corrected by careful editing.

Hollós begins her study, "The Effect of Collectivization on Village Social Organization," by asking the question:

have Hungary's economic and agrarian reforms allowed for the kind of social transformation envisioned by Marx and Lenin? By virtue of painstaking comparisons, sometimes supported by statistics, Hollós concludes that the collective farm arrangement in the community of Tiszakécske is more succesful than its counterpart in Nagykőrös (which is twice as large) because a new "system of stratification based on new criteria, occupation and income, is developing." She explains those criteria, which often match Sozán's findings, in terms of "new elite groups." In the less successful Nagykőrös, Hollós maintains that social power is still based, in part, on "pre-war ownership."

Béla Maday's study of use to all students of anthropology and/or ethnography. He compares the two disciplines, for although North American and European scholars work together and exchange information, their assumptions and their goals are quite different. Maday explores the origins of "ethnography" and accordingly prefers to call it *néprajz*, a word which has implicit "folk" overtones. *Néprajz* is largely a "descriptive" discipline, whereas, according to the author, anthropology is "holistic and global" in its focus, synthesizing "cultural, linguistic, archeological, and somatological dimensions of man as he is, not as he ought to be." *Néprajz* assumes that the peasantry has preserved "the true cultural heritage of the society better and more authentically than either the rural middle and upper strata of the urban population." Unfortunately, Maday's paper appears at the end of the book between the essays on folk music and folk dance, and as a result, may be overlooked by the reader whose first interest is athropology. This paper would have been a good introduction to Sozán and Hollós, if not to the entire collection.

FOLK MUSIC AND DANCE

Two of the papers in this book address themselves to Hungarian music and dance. Benjamin Suchoff has detailed the relationship between Béla Bartók and Hungarian folk song in a way that illuminates both. Indeed he clarifies the relationship between what he calls authentic German language *Volkslieder* and the "urban, Gypsy-disseminated pseudo-folk songs." The quality of the research is good, although the English is occasionally awkward. Suchoff argues that Gypsy music is in fact not Hungarian folk music, and illustrates how Bartók came to this conclusion himself while collecting folk songs in Transylvania. He surveys a number of composers in order to demonstrate how they used, or misused, Hungarian folk song in their compositions.

Judith and Kálmán Magyar insist that our understanding of folk dance depends on our "practice" of it, and illustrate their point in "Hungarian Folk Dances — in Hungary and America." They offer a synopsis of dances, from girls' round dances and sheperds' dances to *csárdás* and *verbunk*. They organize different dances according to type, New Style and Old Style, as folklorists have done with ballads. They also divide dances into three major "Hungarian dance dialects," namely: Western or Danube region, Central or Tisza region, and Eastern or Transylvanian region. They dispel the popular belief that the *csárdás* is Hungary's national dance.

BIBLIOGRAPHY

There are two bibliographical essays in this collection. The first, "Research in Hungarian American History and Culture: Achievements and Prospects," by Steven Béla Várdy and Ágnes H. Várdy, is a thorough synopsis of a century of "research and writing on Hungarian-American history and immigration." The authors include in their study a useful twenty-six page bibliography of Hungarian and English language sources (with the emphasis on the United States, rather than Canada). Their work is complemented by August J. Molnár's shorter paper, a survey of "Hungarian American Archives and Other Research Sources."

The potential merit of a collection as *The Folk Arts of Hungary* cannot be overlooked. The volume provides an opportunity for both Hungarian and North American scholars to publish and share their research in a field, which is thus far young, and too rarely accessible to a non-Hungarian academic audience. In order to continue to foster international scholarly relations, however, and establish a reputation in wider academic circles, we must be responsible for the way in which the research is presented. Better planning, more diligent and competent editing, as well as copy editing, would have made this volume more acceptable to the world of scholarship, and especially to an English-speaking readership, who may be insulted by the sloppy style and the errors in composition and grammar. In considering the lack of precision in the papers and the lack of editorial discretion (the papers vary too much in length and composition), we are forced to evaluate the ability of such a volume to have a lasting influence. The original purpose, namely to foster international scholarly relations, may be threatened. The *Folk Arts of Hungary* might have fulfilled this purpose, but in its present format, we cannot be sure.

Marlene Kadar

Marlene Kadar is a Ph. D. Candidate in Comperative Literature at the University of Alberta. This is a reprint with the permission of the *Hungarian Studies Review*, University of Toronto, Ontario.

1984 Canadian Tour of the Hungarian State Folk Ensemble

March 29, Thursday	Kitchener, Ontario
March 30, Friday	Ottawa, Ontario
March 31, Saturday	Toronto, Ontario
April 2, Monday	Hamilton, Ontario

Please check with your local newspaper for exact time and location of performances.

Prevention of Dance Injuries

I would like to know how many Hungarian folk dance groups conduct a proper warm-up before, and cool-down after practicing or dancing? I fear that most of the groups completely neglect or not take seriously this very important segment of dancer development. I am talking about *proper* warm-up and cool-down . . .

Let's mention first a few major factors — as D. Arnheim found in a recent research — in the prevention of injuries.

Strength

Strength is the most important physiological factor in the prevention of dance injuries, because in general allows the dancer to move freely and handle the body efficiently. However, for strength to be most effective it must be properly balanced between the agonist and antagonist muscles. Therefore, a dancer concerned with injury prevention should be concerned with all-around muscle development, avoiding overdeveloping strength of specific muscle groups.

Flexibility

Flexibility is one of the dancer's important concerns. Flexibility can be defined in many different ways, but in essence it is the amplitude of joint movement or the extent to which a limb can be extended and flexed. There are many causes for a decrease or increase in flexibility: anatomical, physiological, or even emotional.

Joints may differ according to their ligamentous organization. A joint that is heavily bound by ligaments may be more restricted than a lightly supported joint. Bulky musculature and tight, unyielding tendons can also restrict the range of movement.

Cardiovascular and respiratory systems

Because dancing can be one of the most grueling of endeavors, requiring many hours dedicated to practice, the efficiency of the heart and lungs must not be discounted. The efficiency of the cardiovascular system is inseparable from the other components of the dancer's physical fitness.

The ability to effectively deliver oxygen to the muscle tissue over a long period demands a strong and efficient cardiorespiratory system. The heart muscle must be strong. In the well-conditioned heart muscle, each contraction places a greater than average volume of blood into the general circulation. As the heart becomes trained, it also becomes slower in beats per minute. Training sometimes reduces the pulse rate as much as 10 to 20 beats per minute as efficiency increases. The trained respiratory system is able to handle oxygen more efficiently, consequently, there is an increased use of oxygen. The trained dancer with an efficient cardiovascular system is able to endure a high level of physical performance for a long perior without the distress of physical fatigue.

Dancers, as a group, tend to ignore cardiovascular conditioning. The serious dancer should be extremely concerned with the efficiency of the cardiovascular system. While not participating in dance, the dancer should engage in different types of sustained activity such as bicycling, jogging, and, to a lesser degree, even swimming.

I, along with the vast majority of professionals in exercise physiology, consider proper warm-up to be a necessary prelude to dancing. Why? Because it will prevent strains and muscle tears that arise from sudden overstretching of the musculotendinous unit.

Warming up

A proper warm-up should last from 10 to 20 minutes, procedures should range from general to specific movements. The dancer should first be concerned with increasing the heart rate and gradually increasing the deep temperatures of the body. This can be accomplished by easy running or prancing in place or around the practice area for 5 to 10 minutes, followed by light general movement of all joints. When perspiration has broken out on the skin and a feeling of body warmth is experienced, the dancer should then proceed with a stretching routine including either the gradual stretch or facilitative techniques or both.

Following the stretching phase, the dancer should be concerned with "stylized" warming up, involving the primary movements or combinations that will be utilized in the dance to be performed. It is extremely important in terms of injury prevention that the dancer finish the warm-up with movements from the dance that will be performed. Following this warm-up approach, the body is in a state of readiness: there is an increase in temperature, blood sugar, and adrenalin, and joints are unencumbered in preparation for vigorous activity. Also it must be concluded that the older performer needs a longer warm-up period than the younger dancer.

Cooling down

Following vigorous dancing, the dancer should allow the body to gradually cool down. Circulation should be permitted to slow down gradually, with the heart rate returning to the preexercise level.

It is extremely harmful to stop activity while the heart is pumping vigorously. In this situation body fluids tend to pool in the lower limbs, causing extreme discomfort and soreness. Rather than stopping suddenly, the dancer should continue to move for 3 to 5 minutes following activity until the heart rate and breathing have returned to normal. At the end of the cool-down procedure, the dancer should engage in a general stretching routine to reduce muscle tension.

Those who have muscle tension or stiffness, should have massage on those affected areas of the body.

Your dance instructor or someone from your group should have the knowledge to conduct proper warm-up and cool-down exercises.

Aurel Hamran
Massage Therapist

ATTENTION

DANCE BOOTS & DANCE SHOES

Hungarian and Cossack Styles

Excellent quality leather and leather lining

Hand Made to measure

Red and Black

BUDAPESTI ELITE BOOTS

8340 St. Lawrence Blvd.
MONTREAL, Québec
H2P 2M3

IMRE FAZEKAS

PHONE:
Bus.: **(514) 388-0274**
Res.: **(514) 452-4931**

RETURN:

Canadian Hungarian Folklore Association
10559 - 56th Avenue,
Edmonton, Alberta, Canada
T6H0X6

Alberta Kodály Association

On March 18 - 19, 1983, the organizational conference of the **Alberta Kodály Association** was held at the University of Calgary, Calgary, Alberta. It was organized by an enthusiastic and dedicated group of Kodály educators and was sponsored by the Department of Music, Faculty of Fine Arts in co-operation with the Faculty of Continuing Education.

The purpose of this conference was two-fold: first, to provide music educators with an opportunity to further their knowledge and understanding of the Kodály Concept of Music Education and second, to organize and bring into being the Alberta Kodály Association.

Over the past few years, a tremendous amount of work has been going on here in Alberta in both English and French adaptations of the Kodály Method — most notably that under the direction of *Lois Choksy* and *Sr. Thérése Potvin*. As a result of this work, a need was felt by many for a provincial organization which would: 1.) help foster and make known Zoltán Kodály's philosophy of music education; 2.) provide opportunities for communication and for the professional development of its members and 3.) make known its concerns regarding music education in Canada.

The enthusiastic response of over 100 participants confirmed this need and helped to launch a healthy and vigorous organization.

The conference began on Friday evening with a Wine and Cheese social. Saturday, sessions started on an exciting note with *Dr. Richard Johnston*'s keynote address entitled, „Kodály in Canada — Past, Present and Future". Dr. Johnston was a friend of Zoltán Kodály's and also responsible for Canada's initial contact with Kodály's philosophy of music education. He is also a composer and compiler of Canadian folk songs.

Sharyn Favreau, music specialist in a bilingual school in Calgary and *Shirley Perry,* music specialist from Nova Scotia, presently enrolled in the Master of Music program at the University of Calgary, presented 2 enjoyable demonstrations of Kodály teaching techniques in a Grade 1 classroom and a bilingual Grade 2 class.

The business-luncheon organized for all the participants provided two more highlights. *Dr. Joan MacLeod,* coordinator of Fine Arts for the Calgary Catholic School Board, spoke briefly on "Kodály in the Calgary Catholic Schools". *Tim Rogers,* Professor of Psychology at the University of Calgary and editor of the *Canadian Folk Music Bulletin,* gave an informal and lively lecture-demonstration on Alberta folk songs.

This first annual conference was very successful and plans are now under way for our 2nd conference to be held in Edmonton in March, 1984.

Sharyn Favreau, President
Alberta Kodály Association

The Alberta Kodály Association with its 124 members recently became an associate member of the Canadian Hungarian Folklore Association.

12th Annual Conference of the Kodály Institute of Canada

On October 25—28, 1984, the Kodály Institute of Canada will convene its *Twelth Annual Conference* at Banff, Alberta. The Kodály Method of music education is a high-quality method based on the use of Canadian folk material to teach children musical literacy. The long-term goal of the approach is to increase the level of musicality in our society, not only in performers but in consumers and patrons of the arts.

Since its introduction to Canada in 1967 by Dr. Richard Johnston, the Kodály method has grown and proven itself effective. The Kodály Institute of Canada, formed twelve years ago, has members across the country. The newest chapter, the *Alberta Kodály Association,* formed only last spring, already has 124 members. This attests to the vitality of quality music education in Canada and to the desire for further professional development.

The theme for the 1984 conference is „Kodály in Multi-Cultural Canada." Richard Johnston will be the keynote speaker. Preliminary plans include performances to illustrate the Canadian cultural mosaic plus sessions by renowned clinicians from across North America. The proposed clinicians and performers from Alberta are: *Adelle Armstrong, Lois Choksy*, Sharyn Favreau, Richard Johnston* and the *Vadrózsa Hungarian Folk Dancers.*

Linda Rowlands

---

* Lois Choksy is well known in Alberta. The professor teaches at the University of Alberta and was a panel-member on "The Kodály Method" TV-program produced by the Canadian Hungarian Folklore Association with QCTV in Edmonton.